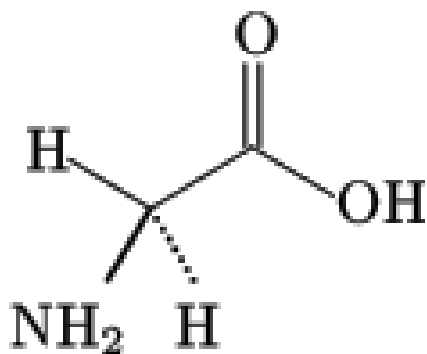
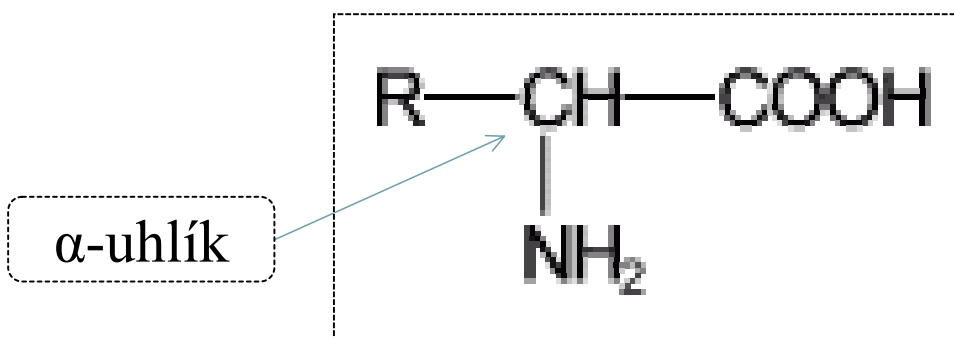
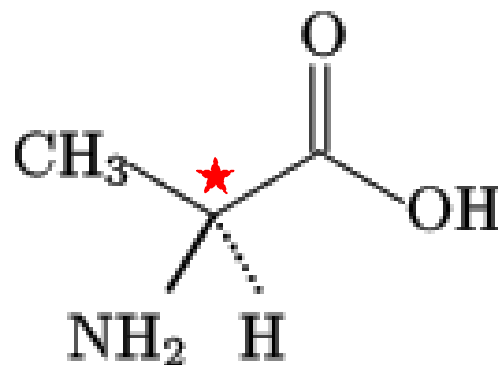

Aminokyseliny, peptidy, proteiny

Aminokyseliny

Glycin (Gly)

Alanin (Ala)

Aminokyseliny

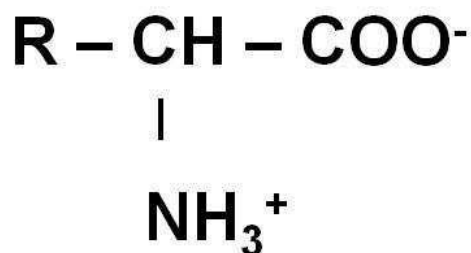

- Biogenní aminokyseliny – 20 (21)
- Esenciální (nepostradatelné) – musíme přijímat v potravě
- Neesenciální – dovedeme sami syntetizovat

Aminokyseliny

- Izoelektrický bod

dipolární struktura,
obojaký ion,
vnitřní sůl

Dipolární struktura se vytvoří při určité hodnotě pH prostředí.

• Tato hodnota je pro každou –AMK charakteristická a nazýváme ji **izoelektrický bod**.

• V izoelektrickém bode je -AMKnejméně rozpustná.

Aminokyseliny

- Jsou kódovány DNA
- Součástí peptidů, proteinů (bílkovin), enzymů, hormonů, neurotransmiterů atd.
- Porucha metabolismu vede k nemocem
např. Fenyلكetonurie

Aminokyseliny-metabolismus

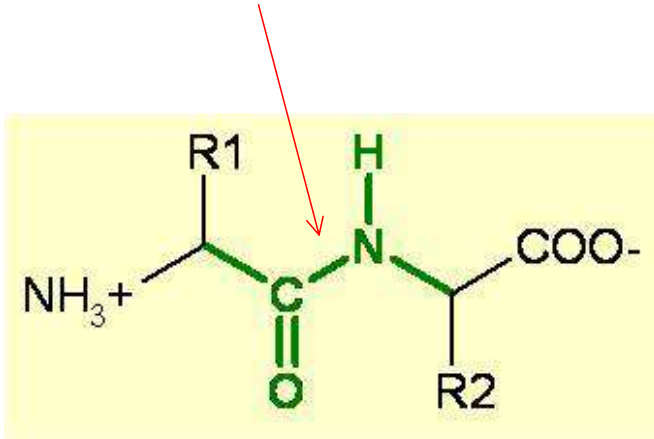

- Glykogenní – přemění se na glykogen
- Ketogenní – přemění se na tuk
- Některé jsou glykogenní i ketogenní

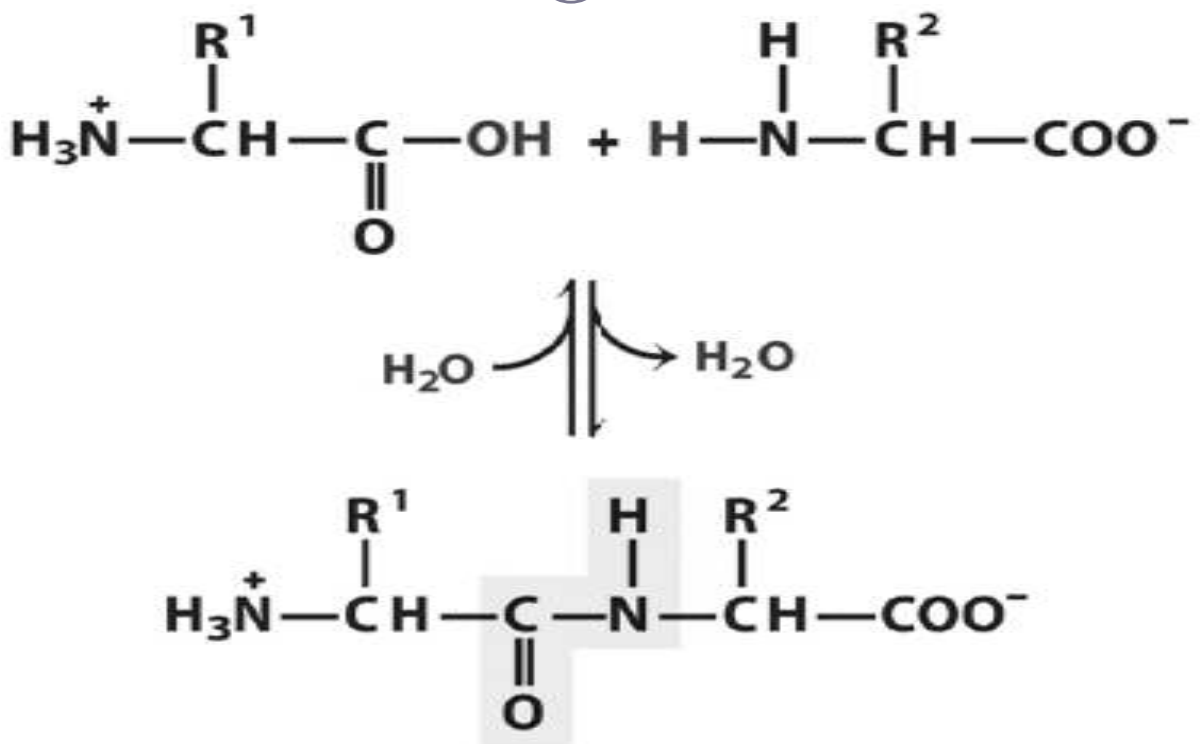
Peptidy

- Vznikají kondezací dvou a více aminokyselin
- Peptidická vazba

Peptidy

Peptidy

Rozdělení: - oligopeptidy (2-10 AMK)
- polypeptidy (10-100 AMK)

Vlastnosti:

Různé fyziologické účinky na organismus - hormony

- **Oxytocin** – důležitý při porodu (vliv na hladké svalstvo)
- **Inzulin** - hormon slinivky břišní, reguluje hladinu glukózy v krvi

Další peptidy – hadí jed, toxiny v houbách a plísních, některá antibiotika

Peptidy

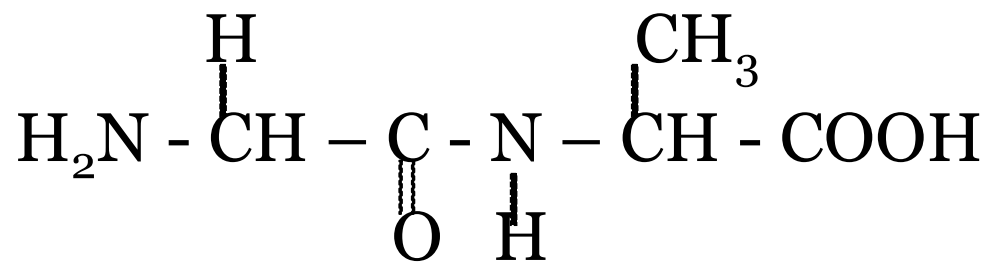
- Názvosloví – dipeptid glycyalanin

Vždy zapisujeme od N-konce k C-konci.

Tedy: $\text{H}_2\text{N} - \text{Gly} - \text{Ala} - \text{COOH}$

Peptidy-glycylalanin

Tripeptid - Glutathion

γ - glutamylcysteinylglycin

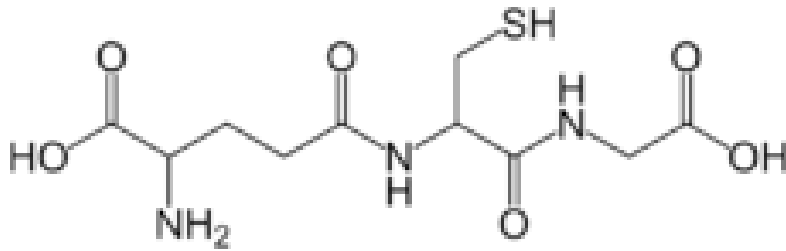
- Přírodní tripeptid podílí se na detoxikaci volných radikálů. Má schopnost odstraňovat z buněk těžké kovy.

Tripeptid - Glutathion

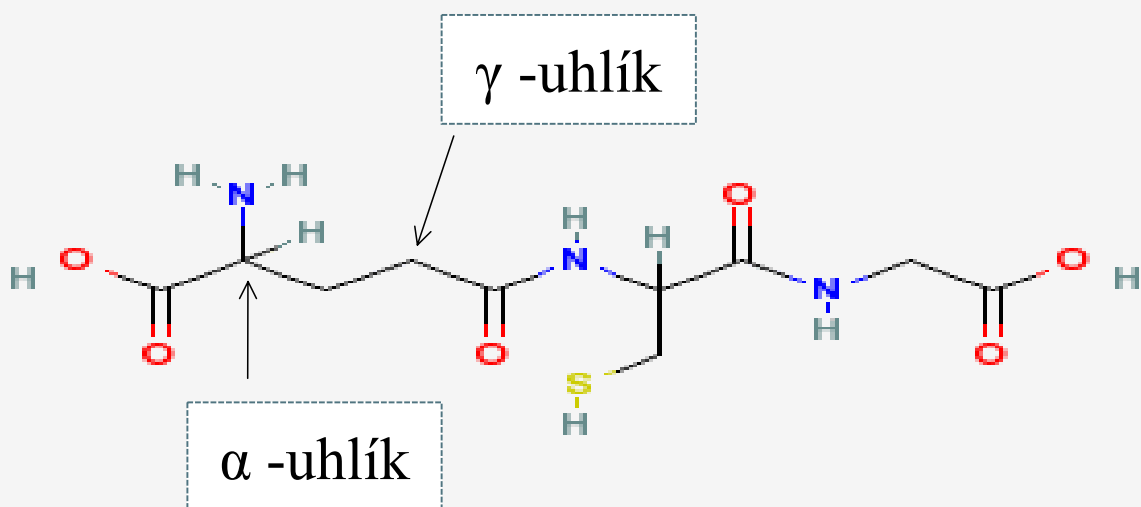

γ - glutamylcysteinylglycin

$\text{H}_2\text{N} - \text{Glu} - \text{Cys} - \text{Gly} - \text{COOH}$

Glutathion

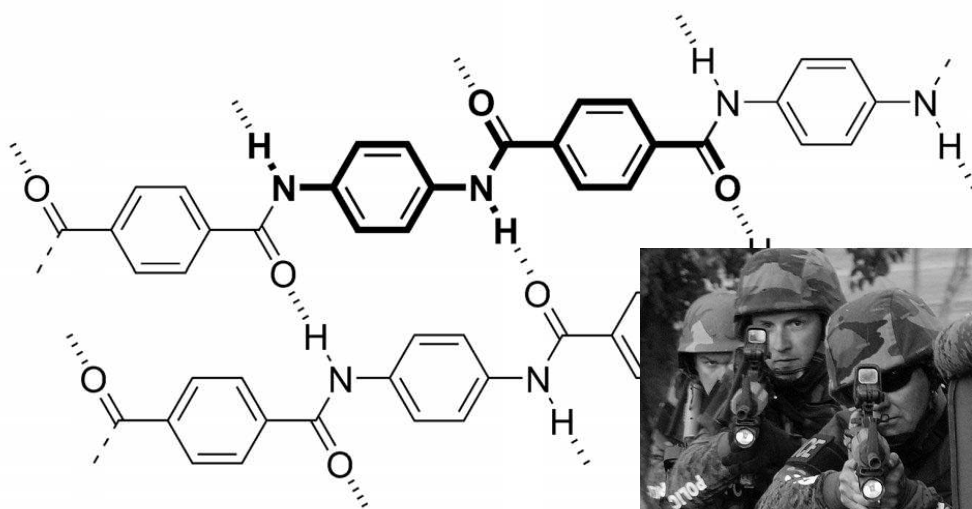

! Pozor vychází z γ - karboxylu kys. Glutamové!

Peptidická vazba

- velmi pevná vazba – syntetický materiál Kevlar

Bílkoviny - Proteiny

- Biopolymer – vysokomolekulární přírodní látka s velkou molekulovou hmotností.
- Více jak 100 aminokyselin
- Peptidická vazba mezi aminokyselinami
- Pořadí aminokyselin je kódováno DNA

Proteiny

- Funkce

- stavební (kolagen, keratin)
- katalytická (enzymy)
- regulační (hormony)
- obranou (protilátky)
- Transportní (hemoglobin)

Proteiny - Struktura

Primární struktura – udává pořadí aminokyselin v polypeptidovém řetězci. Je určena genetickým kódem.

Např. Gly-Ala-Cys-Gly

Proteiny - Struktura

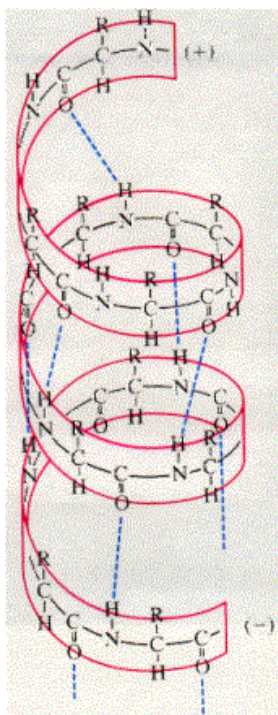
Sekundární struktura – geometrické uspořádání polypeptidového řetězce. Uplatňují se vodíkové můstky. (N-HO=C)

Známe:

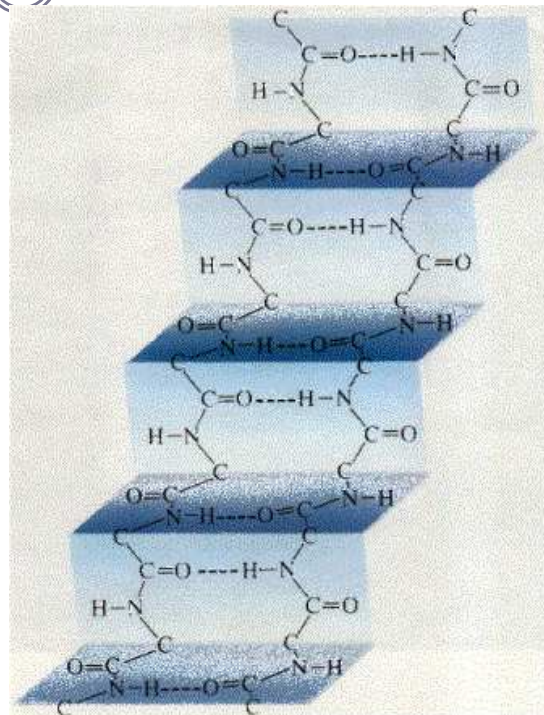
α -helix – šroubovice

β -skládaný list – jako složený list papíru

Sekundární struktura

α -helix

β -skládaný list

Proteiny struktura

Terciální struktura – uspořádání α -helixů a β -skládaných listů v prostoru .

Proteiny dělíme:

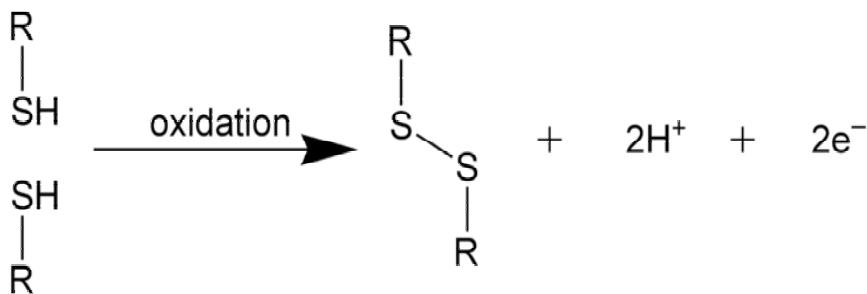
Globulární – klubkový tvar

Fibrilární – vláknitý tvar

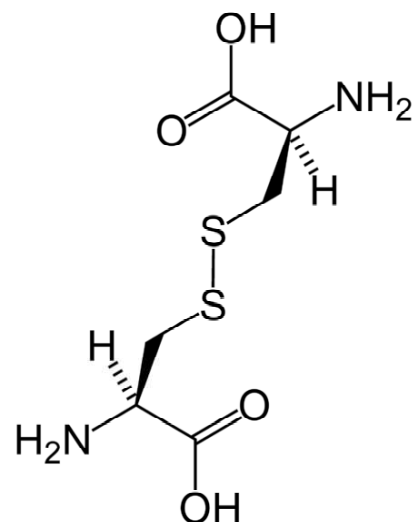
Proteiny - Struktura

Disulfidická vazba

V proteinech - Cystein

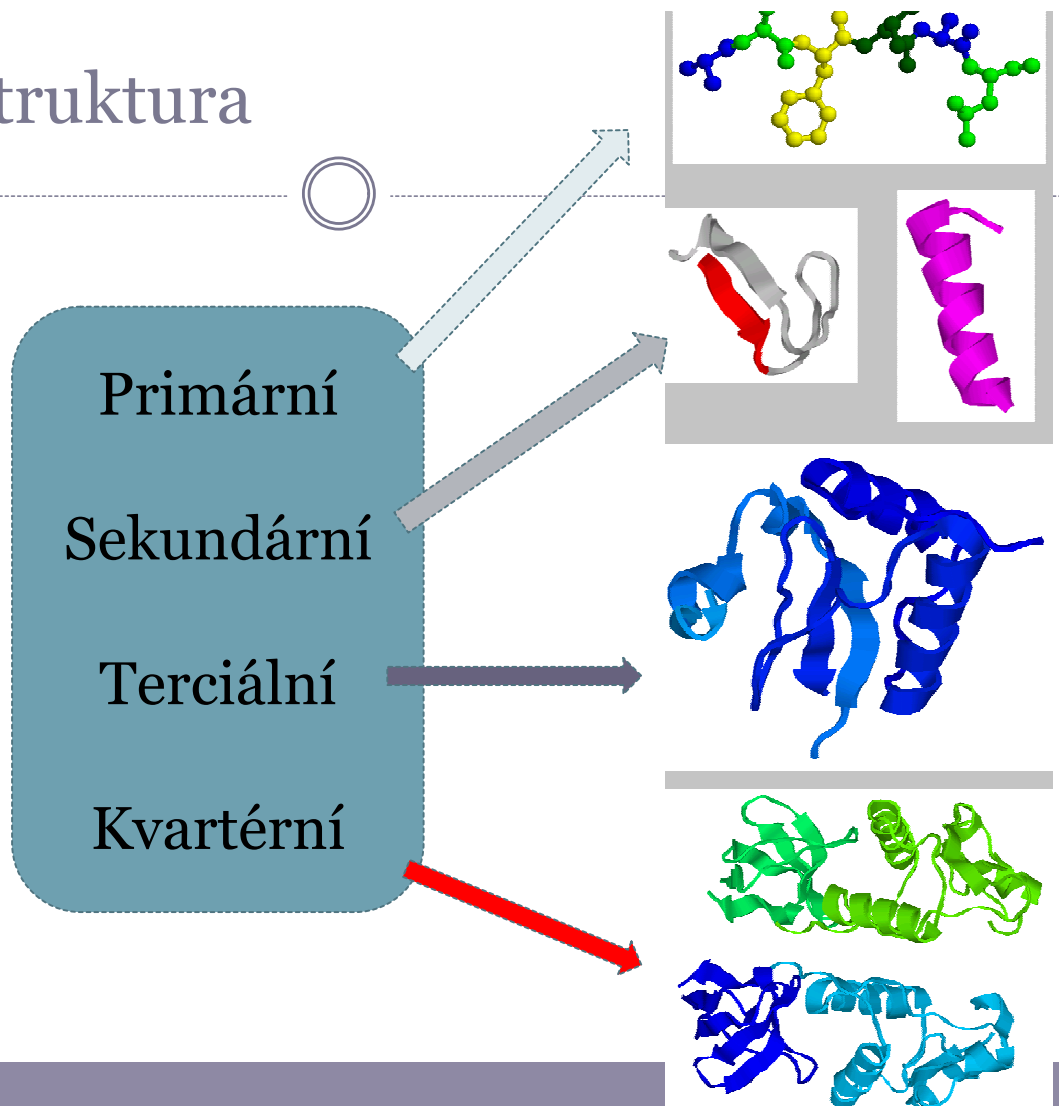

Proteiny - struktura

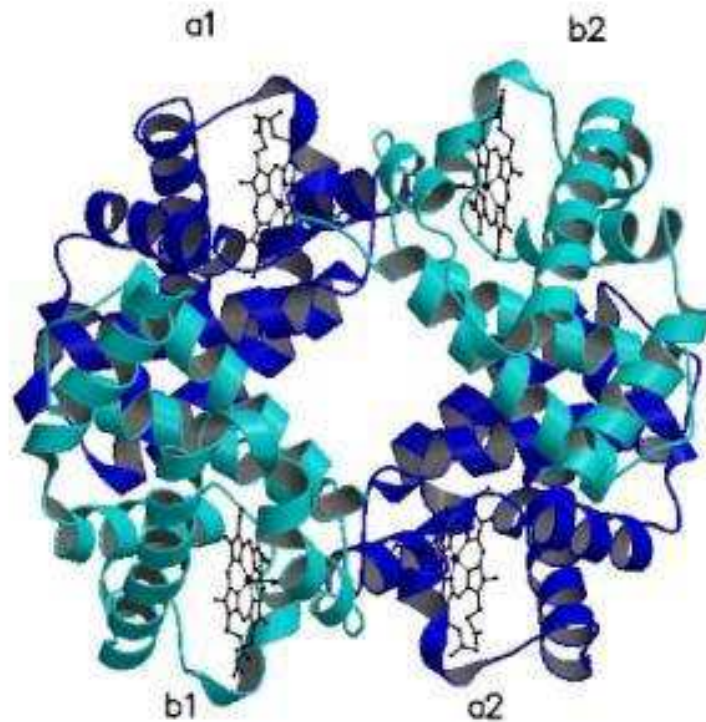

Kvartérní struktura – propojení několika podjednotek do jednoho celku. (podjednotky nejsou mezi sebou propojeny kovalentními vazbami).

Proteiny - struktura

Kvartérní struktura - hemoglobin

Vlastnosti proteinů

Vysolování (přidáním soli)

vysrážení = koagulace

-vratné (NaCl)

-nevratné (soli těžkých kovů)

Vlastnosti proteinů

Denaturace = ztráta biologické funkce

- působením tepla, ionizujícího záření, světla, chemické působení

Bílkoviny

- Rozdělení:

Jednoduché – složené pouze z aminokyselin

Složené – kromě aminokyselin i jinou skupinu

Jednoduché bílkoviny

- **Skleroproteiny** (fibrilární) – vláknité, nerozpustné ve vodě, stavební funkce

Kolagen

Keratin

Jednoduché bílkoviny

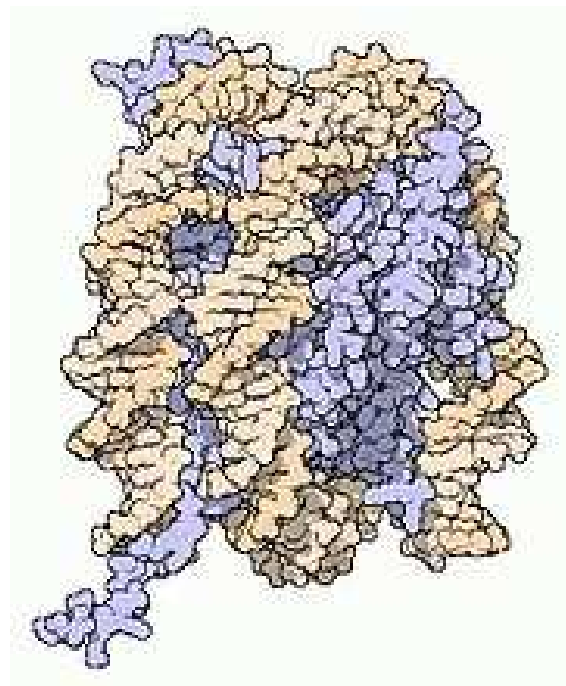

- **Sféroproteiny** (globulární) – kulovité, rozpustné ve vodě, různé funkce

Albuminy

Globuliny

Histony

Složené bílkoviny

- Fosfoproteiny
- Hemoproteiny
- Metaloproteiny
- Nukloeproteiny
- Glykoproteiny
- Lipoproteiny

